

Protikorupční novela zákona o obcích je nedostatečná

20.4.2011 Tisková zpráva Oživení, Transparency International ČR a Otevřené společnosti

Na ministerstvu vnitra vzniká protikorupční novela zákonů o obcích, krajích a Praze. Podle názoru protikorupčních nevládních organizací Oživení, Transparency International ČR (TIC) a Otevřená společnost jde novela sice správným směrem, ale nedostatečně. Aby byla skutečně účinná, chybí vymahatelnost informací pro zastupitele a právo občanů dovolávat se u soudu neplatnosti smluv uzavíraných obcemi.

Čemu se Ministerstvo vnitra brání?

Hospodárné nakládání s majetkem zůstává nevymahatelné

Novela zákonů USC neřeší právo občanů domáhat se neplatnosti smlouvy, kterou obec uzavřela v rozporu se zákonem. V praxi se totiž často vyskytují případy, kdy obec při uzavření smlouvy, kterou nakládá se svým majetkem, sama sebe poškodí a jediným, kdo poté může takto uzavřenou smlouvu napadnout u soudu, je státní zástupce. Předkládaná novela na místo toho, aby dala oprávnění žalobu podat občanům obce, pouze doplňuje v současné době ne příliš funkční systém podávání podnětů na státní zastupitelství. Státní zástupce pak má do 60 dnů podnět vyřídit sdělením, zda žaloba bude či nebude podána. „*Praxe ukázala, že státní zástupci žaloby na neplatnost smluv uzavíraných obcemi podávají jen velmi sporadicky, a to i v případech, kde by to bylo dle našeho názoru opodstatněné. Neexistuje rozumný důvod, proč by oprávnění podat žalobu k soudu neměli mít napříště občané. Na Slovensku, kde tento institut zavedli před dvěma roky, soudy vůbec nejsou zavaleny žalobami, jak odpůrci takovéto možnosti prorokují*“, uvádí k tomu Vladan Brož, vedoucí právní poradny TIC.

Přístup zastupitelů k informacím: nepřijatelný krok zpět

Návrh Ministerstva vnitra sice zkracuje časový limit poskytnutí informace z 30 na 15 dní, ale pro zastupitele ruší významné oprávnění – obracet se s žádostí přímo na ty pracovníky obce nebo zřízených organizací, kteří potřebnou informaci mají. Dosud zastupitel při získávání informací nepodléhal starostovi či úřadu. Mohl přijít do určité kanceláře a požádat o smlouvu, která je v šanonu. MV nyní chce, aby podal formalizovanou žádost, o které de facto rozhodne tajemník nebo dokonce starosta. „*Člen zastupitelstva jim přece není podřízený. Je to zásadní změna principu samosprávy, zavedené po převratu*“, upozorňuje Oldřich Kužílek z Otevřené společnosti. V případě neúspěchu se dosud zastupitel mohl bránit u nadřízeného orgánu (pro obce u krajského úřadu) či podat hned žalobu k soudu. MV nyní navrhuje, aby si mohl stěžovat jen u zastupitelstva, čímž právo na informace podřizuje většinovému hlasování. „*To je protiústavní. MV namísto splnění úkolu Protikorupční strategie vlády „rozšířit a upřesnit právo jednotlivých členů zastupitelstev na přístup k informacím“ toto právo výrazně zužuje a znemožňuje jeho prosazování*“, dodává Kužílek.

Co se již do novely prosadilo?

Nevládní organizace na základě letitých zkušeností vznesly na ministerstvo vnitra v souvislosti s novelou zákonů o územních samosprávných celcích (ÚSC) několik zásadních požadavků. Do novely byly zatím zapracovány tři. Především je to požadavek týkající se identifikace a vymahatelnosti osobní odpovědnosti komunálních politiků, dále pak povinnost zveřejňování smluv uzavřených obcí, jako podmínka jejich účinnosti. Hlasování v zastupitelstvech i radách obcí by se tedy měla zaznamenávat jmenovitě, aby bylo zpětně zřejmé, kdo jak hlasoval. Dále pro případy, kdy

vedení obce či kraje odmítne vymáhat způsobenou škodu, dostane toto oprávnění třetina zastupitelů. Laicky řečeno, pokud starosta způsobí obci škodu, bude moci opozice po něm soudně tuto škodu vymáhat. Nevládní organizace rovněž vítají, že se mají povinně zveřejňovat všechny smlouvy, uzavřené obcemi a kraji, s výjimkou pracovněprávních. „U povinnosti zveřejňovat smlouvy, stejně jako u povinnosti zaznamenávat hlasování jmenovitě, se nevládním organizacím podařilo prosadit silné sankce: nezveřejněná smlouva bude neplatná, stejně jako hlasování bez jmenovitého záznamu bude neplatné. Je to úspěch, protože slabá vymahatelnost povinností a chybějící sankce jsou největším problémem současné podoby zákona o obcích,“ říká Tomáš Kramár, předseda sdružení Oživení.

Příloha:

Novela zákonů o územních samosprávných celcích – teze legislativních řešení (18.3.2011)

Tomáš Kramár Oživení, o.s. tomas.kramar(zavin)oziveni.cz tel.: 724 207 527	Vladan Brož Transparency International ČR broz(zavin)transparency.cz tel.: 608 181 474	Oldřich Kužílek Otevřená společnost, o.p.s. kuzilek(zavin)otevrete.cz tel.: 602 358 808
---	--	--